

**Rapport fra konsultasjon om “livets økonomi”, Chennai, India, 26.-30. oktober 2014
v/Sunniva Gylver**

Arrangør: Kirkenes verdensråd i samarbeid med Den sør-indiske kirken

Deltakere: Fra Asia: En stor og litt skiftende lokal delegasjon, med teologer, prester, kirkeledere, og 5-7 teologiske studenter. Biskop fra Sri-Lanka, buddhist fra Thailand, prest fra Nord-India, teolog fra Filippinene, en muslim fra Malaysia, en muslimsk bankmann fra Abu-Dhabi. Fra USA/Canada: Fire teologer (en mann med indisk bakgrunn, + tre kvinner). Europa: To fra KV, Genève, en fra Slovakia/KEK, jeg fra Norge. Afrika: Teolog fra Tanzania. Tre kvinner fra Afrika fikk ikke visum. Litt flere kvinner enn menn.

Bakgrunn: AGAPE (The Alternative Globalisation Addressing People and Earth) og PWE (Poverty, Wealth and Ecology) utfordrer medlemskirkene til å reflektere og handle i møte med miljø-,finans- og økonomi-krisene som truer og ødelegger Skaperverket (inkludert oss mennesker). Programmet har hatt sine forløpere, men har for alvor vært en prosess mellom generalforsamlingene i Porto Alegre i 2006 og Busan i 2013, med årlige samlinger i Afrika [Dar es Salaam] 2007, Latin-Amerika og Karibien [Guatemala City] 2008, Asia og Stillehavsregionen [Chiang Mai], Europa [Budapest] 2010, Nord-Amerika [Calgary] 2011, og Indonesia [Bogor] 2012. I Busan startet man mobiliseringen av verdens kirker til en pilegrimsferd for rettferdighet og fred – “Pilgrimage of Justice and Peace.” Sentralt i denne er konseptet “Economy of Life” – Livets økonomi – og konsultasjonen i Chennai hadde som mål å utdype den teologiske forståelsen og interreligiøse samtalen om dette. Spørsmålene vi fikk som utgangspunkt for samlingen, var: Hva betyr en Livets Økonomi i en verden hvor flertallet av menneskene lider under hjemløshet, sult og sykdommer, og hvor Skaperverket sliter? Hvilke innsikter kan vi hente i feminist-, Dalit- og andre lokale teologier og i andre trostradisjoner når vi skal definere en Livets økonomi? Hvilke teologiske, etiske og åndelige ressurser kan vi øse av når vi skal bygge og fremme en Livets økonomi? Hvilke endringer kreves, for å endre den teologiske samtalen, etiske refleksjoner og den åndelige praksisen? Hvilke teologiske, etiske og åndelige responser trengs for å nære en slik Livets økonomi?

Jeg leste meg opp på erklæringene som har kommet gjennom prosessen, og har dessuten blitt oppdatert av den norske representanten på mange av de tidligere samlingene. Jeg har forstått det slik at det opprinnelige AGAPE-dokumentet ble sterkt kritisert, særlig fra skandinaviske delegater, for ensidighet og en lite konstruktiv og representativ prosess, og at dialogen gjennom disse årene fram mot Busan har vært krevende. Jeg oppfattet det slik at mitt mandat dels var å gi en presentasjon av et norsk/nordisk perspektiv på utfordringene våre kirker står overfor på dette feltet, samt lytte og reflektere over hvor denne prosessen nå er kommet, og hvilken vei den går. Jeg var meg bevisst ønsket om å bidra til at prosessen skulle bygge på det som er gjort, og tas noen skritt videre.

Program: Dag 1: Ekskursjon til lokale fiskerlandsbyer+Panel av sivile aktivister/sosialarbeidere - daliter og aravasier. Dag 2: Fire panel med fire innledere i hvert. Diskusjon og samtale. Dag 3: Skrivegrupper, fire sesjoner. Dag 4: Avslutning skriveprosess og presentasjon av dokument. Alle dagene startet med bibelstudium og bønn

Refleksjon og evaluering: Programmet var på mange måter bra, men etter min mening ble det litt for mange like innledninger og for lite tid til samtale, diskusjon og skriveprosess. Jeg opplevde nok også bestillingen(e) til delegatene som litt uklar, selv om det ble sagt i innledningen at vi skulle bygge videre på det som allerede var gjort. Det praktiske fungerte

fint, folk var hyggelige, og bortsett fra dårlig møteledelse ved et par anledninger (som førte til at samtaletid og pauser ble spist opp av lange innledninger) fungerte det greit.

Sammensetningen av gruppen var både fin og krevende. Det var fint med en blanding av KV-nykommere og -veteraner; det sikret kunnskap om historien, trening i denne type konsultasjoner, og samtidig nye blikk inn. Asia-delegasjonen var naturlig nok svært dominerende, og skjevfordelingen ble sterkere enn planlagt da tre afrikanske kvinner ikke fikk visum. God fordeling kjønnsmessig og økumenisk.

Delegasjonen virket derimot homogen i møte med vårt tema – mitt inntrykk var at alle identifiserte seg med en sterk frigjøringssteologisk basis og en nord-sør-polarisering med imperie-vokabular. Jeg er litt usikker på hva jeg skal si om dette. Kanskje var det både planlagt og hensiktsmessig – og vanskelig å unngå når man vil samle teologer som er brennende engasjert i dette feltet? Kanskje er vi fortsatt primært der i prosjektet at det er viktig å lytte, igjen og igjen, til fortellingene om hva dødens, og ikke livets, økonomi fører til – og gi mennesker opplevelsen av å bli hørt og anerkjent som viktige teologiske premissleverandører? Hvilken rolle bør da en nord-europeisk stemme ha i denne forsamlingen, i demokratiske gruppeprosesser hvor vi er og skal være i mindretall?

Min vurdering er helt klart preget av at selv om jeg delvis var forberedt gjennom samtalen med norsk delegat fra tidligere samlinger, var det uvant å ikke være den mest radikale i forsamlingen på denne type tema. – I norsk kontekst er jeg jo ofte det. Det kan være en styrke at forsamlingen i stor grad kunne tale med én stemme, særlig når man skal produsere et statement på halvannen dags skriving – og jeg har stor forståelse for at det er uhyre krevende å skulle godta noe som kan oppfattes som manglende vilje til å holde “Nord”/”imperiet”/internasjonale konserner ansvarlige for det brutale og groteske i dagens situasjon. Samtidig opplevde jeg at de fleste av innledningene og mange av samtalene gjennom sin tilnærming svartmalte og skjønmalte på en måte som fullstendig usynliggjorde nyansene og ulikhetene innad i både sør og nord. Det var for eksempel ingen plass for den interne diskrimineringen i Indias marginaliserte minoriteter. – Selv om en innleder nevnte (og bagatelliserte) spenninger mellom ulike Dalit-grupper, og min prestekollega Anishan, som jobbet med kvinner, fortalte at kvinner som dro fra landsbyene i hennes område og inn til byene, ble utstøtt av sine egne hvis de prøvde å komme tilbake. Jeg fant heller ikke rom for å utfordre grådig og dårlig lederskap i sør, eller for å finne noe felles i den fattigdom, krenkelse, ekskludering, urett og diskriminering som mennesker både fra nord og sør kan oppleve - selv om situasjonen i sør selvfølgelig er ekstremt mye mer alvorlig. Et annet aspekt er at det rurale livet i primærnæringene løftes opp som eneste forbilde for en livgivende økonomi. – Jeg forstår jo hvorfor, men hvor fruktbart taler dette inn i en verden hvor prognosen visstnok er at halvparten av jordens befolkning bor i byer i 2050? Jeg var også litt undrende til hvor lite man ønsket å forankre den teologiske refleksjonen i Skrift og bekjennelse, til fordel for et mer allmenn-spirituet og politisk språk. Hvis vi skal mobilisere bredt i våre medlemskirker, er den forankringen viktig for legitimiteten. Min erfaring med religionsdialog tilsier at det like mye kan være en ressurs som et problem å være tydelig på særpreget ved egen tradisjon.

Det skal likevel sies at jeg opplevde positiv åpenhet og konstruktiv respons på min egen presentasjon, og at det i flere av samtalene var noe rom for litt ulike perspektiver og språk. Innlederen fra USA støttet mitt anliggende om at vi må klare å bruke flere spor og språk hvis vi skal få engasjert andre enn dem som allerede brenner for en slik Livets økonomi (enten de er mer tradisjonelt troende eller sekulære), og den muslimske bankmannen fra Abu-Dhabi snakket klokt om behovet for å unngå overforenkling og demonisering. Spørsmålet er likevel om vi evnet å finne en form i dette arbeidet som la til noe nytt, og som kommuniserer med folk flest både i sør og i nord – i den grad det er et mulig mål.

Jeg valgte selv å ikke gjenta USAs dr. Rebekka Todd Peters som snakket rett før meg, og som på en presis måte analyserte det groteske i rike lands forbruk og den globale økonomiens urettferdige strukturer og dynamikker. Jeg henviste til hennes innledning, og gikk videre i å kort beskrive den nordiske folkekirkekonteksten og gå inn i hva jeg opplever som utfordrende når vi skal mobilisere bredt i våre kirker og samfunn i fred-, rettferdighets-, økonomi- og klima-spørsmål.

Jeg beskrev en folkekirke med ulike lag som er finansiert av en statsøkonomi som i stor grad bygger på ikke-fornybare ressurser. – En kirke som møter en forventning om å være kirke for alle, uavhengig av politisk og teologiske ståsted – en kirke med et utfordrende spenn i selvforståelse: En inkluderende diakonal, kulturell, ritualforvaltende og tradisjonsbærende folkekirke, kalt til å være et profetisk, motkulturelt trosfellesskap.

Jeg beskrev en medlemsmasse hvor en god del er sekulære og kritiske til kirken som moralsk autoritet, hvor andre er sterkt bekymret for at klima- og rettferdighetsengasjementet overskygger Jesus og frelsen, og hvor mange føler så stor avstand til klima- og finanskrise at det ikke oppleves relevant for deres liv og tro.

Jeg argumenterte for at vi må tydeliggjøre den teologiske forankringen, ikke bare i skapelsesteologi og treenighet, ikke bare i første trosartikkel heller, men også i Imago Dei, i korset, i ekklesiologien og i eskjatologien. Jeg framholdt at det er viktig i mobiliseringen i en nordisk kontekst å peke på at omvendelsen til en livgivende økonomi er nødvendig, ikke bare for de andres skyld, men også for vår egen. Og å inkludere både individ- og gruppenivå, og ikke utelukkende snakke strukturer og systemer. Jeg delte erfaring med å bruke Korsveis fire veivisere og Mark og Lisa Scandrettes Jesus-eksperimenter (jf. Substans-nettverket under Areopagos Norge) i det å styrke koblingen mellom liv, tro og teologi – og bevisstheten om at en Livets økonomi handler om både gudsbilde, menneskesyn, synet på frelsen og evighets-håpet.

I skriveprosessen ble jeg sittende i gruppen som skulle arbeide med de teologiske ressursene for en Livets Økonomi, og det er jeg glad for. Det ble en prosess hvor jeg faktisk opplevde at det var rom for å utfordre hverandre noe. I det utkastet vi arbeidet fram, fikk jeg være med å styrke forankringen i sentrale systematisk-teologiske begreper og kristne praksiser, i tillegg til å gjøre erklæringen mer anvendelig og relevant på lokalmennighetsnivå. Det profetisk-radikale perspektivet jeg pleier å pushe, var solid ivaretatt... Den avsluttende redigeringen fikk jeg ikke med meg, da jeg dessverre måtte reise noen timer før. Hvorvidt dokumentet er en ressurs i en bredere mobilisering og et skritt videre i prosessen med "Pilgrimage for Justice and Peace", er for meg litt tidlig å avgjøre. Statementet følger vedlagt.

Jeg hadde flere friske diskusjoner og gode samtaler under måltidene. Jeg takker Mellomkirkelig råd for utfordringen og muligheten til å reise. Bare ta kontakt om det er flere spørsmål.

Sunniva Gylver 31. oktober 2014

Vedlegg: Statement